

BOTANICUM

KASVITIETEEN TIEDOTUSLEHTI • 2/2015 • 27.2.2015

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen kasvitieteen yksikkö
sekä Biotieteiden laitos (kasvibiologia)

Vastaava päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Leena Helynranta (@helsinki.fi)

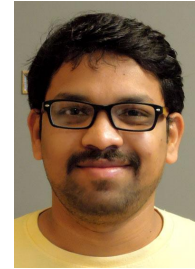
LUOMUS

LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO
KASVITIEDE

Vierailijoita

1.5.2014–24.4.2015 **Shrikant M. Gund**, India, Maharashtra, Kolhapur, Shivaji University. Doctoral thesis topic: *Bryoflora of North Western Ghats of India*. Yhteyshenkilö Jaakko Hyvönen.

2.–6.3. **Ilya Zhdanov**, Russia, Moscow, A.N. Severtsov Institute of Ecology and Evolution. *Venäjän kivijäkälät*. Yhteyshenkilö Leena Myllys

Gund

Zhdanov

Kasvitieteen yksikön henkilökunta

Puutarhateknikko **Martti Koponen** jää eläkkeelle 31.5. Martin viimeinen varsinainen työpäivä oli torstai 12.2. (lomalla 13.2.–31.5.). Työvuosia puutarhalla kertyi 29. Lämminhenkisiä läksiäisiä vietettiin kasvihuoneiden Linkola-salissa 11.2.

Kuvat LH

Matkoilla

- 16.–20.2. **Mari Miranto**, UK, Ardingly, Millennium-siemenpankki. Erasmus-henkilökuntavaihto: orkideoiden ja muiden kasvien mikrosiemmenten ex situ -suojelu.
- 19.–22.2. **Marko Hyvärinen**, Irlanti, Dublin, European Botanic Gardens Consortium.
- 22.2.–8.3. **Raquel Pino Bodas** ja **Soili Stenroos**, Azorit (Terceira, Faial, Pico ja Flores), aineistonkeruu torvijäkälää ja niiden loissieniä käsittelevään tutkimushankkeeseen.
- 16.–24.3. **Leo Junikka** Edinburghin, Cambridgen ja Kew Gardensin kasvitieteellisissä puutarhoissa tutustumassa ex situ -suojelukysymyksiin. Matka kuuluu EU:n ESCAPE -hankkeen piiriin.

Kollokviokevät 2015

Kasvitieteen kollokviot järjestetään **torstai-iltapäivinä kello 14.00–15.00** Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Esitykseen voi hakea kahvin mukaan toisen kerroksen kahvihuoneesta. Kollokvion järjestäjänä toimii intendentti **Leo Junikka**. Halukkaat esitelmöitsijät voivat ilmoittautua hänelle (leo.junikka@helsinki.fi).

- 12.3.** Museomestari **Mari Miranto**: *Kämmeköiden etäsuojelun erityispiirteet.*
- 26.3.** Ylitarkastaja **Katleena Lohtander-Buckbee** & projektisuunnittelija **Heli Fitzgerald** (SYKE): *Nagoyan pöytäkirja & Suomen geenivara -raportti.*
- 9.4.** Doctoral Student **Malgorzata Gabrych**: *Green roofs in northern climates: plant community, diversity, and roof performance in Finland.*
- 23.4.** Tietotekniikka-asiantuntija **Hanna Koivula**: *Digitoinnista ja sen eri lähestymistavoista.*
- 7.5.** Tohtorikoulutettava **Teija Alanko**: *Historiaa ja kasvijäätteitä Kaisaniemen, Turun akatemian ja Upsalan Linnén puutarhasta.*
- 21.5.** Esitys vielä avoin

Jäkälien tyyppiherbaariossa yli 3000 näytettä

Vuonna 2009 kasvimuseolla alkanut Global Plants Initiative -hanke käynnistyi jäkälien tyyppinäytteiden digitoinnilla ja samassa yhteydessä näytteille perustettiin erillinen tyyppiherbaario Acharius-saliin. Tyyppiherbaarioon on sijoitettu *Herbarium Fennoscandiae orientalis* ja *Lichenes externi* -kokoelmissa olevia näytteitä, kun taas erillisten Achariuksen ja Nylanderin herbaarioiden tyyppinäytteitä ei ole sinne sijoitettu. ”Yleiskokoelmien” herbaariokaappeihin on jätetty kunkin siirretyn tyyppinäytteen kuva ja tieto uudesta sijainnista. Kiitokset museomestari Roland Skyténille näiden kuvien sijoittamisesta kokoelmiin.

Vuonna 2012 jäkälien tyyppiherbaario ylitti 2 000 näytteen rajan (ks. *Botanicum* 5/2012), ja nyt luku on kasvanut yli 3 000 näytteeseen. Suuri osa näistä on Veli Räsäsen kuvaamia taksoneita (noin 1 000 nimeä), joista lähes kaikki on digitoitu. Lainassa olevia Räsäsen tyyppisiä on karhuttu ahkerasti projektin yhteydessä. Monia on ollut vaikea saada takaisin, sillä osa herbaarioista ei vastaa palautuspyyntöihin, ja osa näytteistä vaikuttaa olevan muuten hukassa. Tämä on erittäin valitettavaa, sillä monista Räsäsen tyyppinäytteistä ei ole duplikaatteja muissa herbaarioissa. Allekirjoittanut kiittää intendentti Leena Myllystä sitkeästä karhuamisesta.

Vastaisuudessa (maaliskuun alusta lähtien) jäkälien ”yleiskokoelmien” tyyppien digitoinnista vastaa Jaana Haapala, kun taas Achariuksen herbaarion näytteistä vastaa Sanna Laine. Molemmat digitoivat myös Nylanderin herbaarion tyyppisiä, ja P. A. Karstenin sieninäytteet ovat ohjelmassa jäkälien jälkeen. Samalla muiden sieninäytteiden kuin jäkälien erillinen tyyppiherbaario on pantu alulle. Digitoidut tyyppinäytteet ovat nähtävillä JSTOR Global Plants -sivustolla (plants.jstor.org). — Saara Velmala

Kuva S. Velmala

Puutarhurien talvipuuhiä, osa II

Puutarhuri **Marita Tiiri** työskentelee sammaltiimissä 12.1.–2.4. Hänen työtehtäviinsä kuuluu muun muassa kokoelmaan liitettävien näytteiden duplikointia, etikettitietojen täydennystä, näytekuorien leimausta ja numerointia sekä Fennoskandian lehti- ja maksasammalkokoelman järjestelyä. Maritan työpiste sijaitsee ylämuseossa.

Kaisaniemen aukioloajat klo 9–20

Kaisaniemen kiinteistön porttien avaamisessa ”on palattu normaaleihin” aukioloaikoihin eli klo 9–20. Aiemmin portit on avattu jo noin klo 7. Puutarhassa työskentelyn helpottamiseksi portit avataan jatkossa klo 9 mennessä. Esimerkiksi kesällä kasteluita ehditään tehdä aamulla ennen kello yhdeksää, jolloin porttien kiinniolosta hyötyvät ihan kaikki. **Jos kuljet porteista ennen klo 9.00, sulje portti jälkeesi.** Illalla portin sulkee vartiointiliike klo 20.30 mennessä. ”Porttimestarina” toimii ainakin toistaiseksi puutarhatyöntekijä **Hassan Gadir**. — Pertti Pehkonen

Uusia julkaisuja 2014

Gogoi, R., **Häkkinen**, M., Borah, S. & Satyanarayana, P. 2014: Taxonomic identity of *Musa cheesmanii* (Musaceae) in northeast India. — *Nordic Journal of Botany* 32: 474–478.

Häkkinen, M., Gogoi, R. & Borah, S. 2014: A taxonomic study of *Musa flaviflora* and *M. thomsonii* (Musaceae). — *Nordic Journal of Botany* 32: 578–583.

Wäli, P., Huhtinen, S., **Pino Bodas**, R. & **Stenroos**, S. 2014: The common bryophilous fungi with meristematic anamorphs and phylogenetic alliance to Teratosphaeriaceae, Capnodiales. — *Fungal Biology* 118(12): 956–969.

Uusia julkaisuja 2015

Alanko, T., **Oinonen**, M. & **Schulman**, L. 2015: Plant remains from the early modern garden of the manor of Kumpula, Helsinki, Finland: an alternative sampling method for macrofossil analysis. — *Vegetat. Hist. Archaeobot.* DOI 10.1007/s00334-015-0517-z

Cräutlein, M., **Korpelainen**, H., Helander, M., **Väre**, H. & Saikkonen, K. 2015: Development and characterization of chloroplast microsatellite markers in fine leaved fescue, *Festuca rubra* (Poaceae). — *Applications in Plant Sciences* 2(12): 1–4.

Piirainen, M. 2015: Typification of the name *Salicornia deserticola* (Amaranthaceae/Chenopodiaceae). — *Phytotaxa* 201(1): 106–108.

Tyler, T. & **Sennikov**, A.N. 2015: Typifications of species of *Hieracium* s. stricto described by Norrlin from central Scandinavia. — *Annales Botanici Fennici* 52: 46–52.

Väre, H. 2015: Kämmeköiden kutsu. — 80 s. Metsäkustannus, Helsinki.

Esiintymisiä

Leena Myllys: *Sienen ja levän liitto*. Lehtihaastattelu, Suomen Luonto 2/2015.

Tuuli Timonen: *Kasvitieteilijä ja salapoliisi*. Lehtihaastattelu, Helsingin Sanomat, 23.2.

Kaunis kirja luonnonväriaineista

Räsänen, R., Primetta, A. & Niinimäki, K. 2015: *Luonnonväriaineet*. — 288 s. Maahenki, Helsinki. — Kirja esittelee luonnonväriaineiden tarjoamia mahdollisuuksia erityisesti tekstiilisovellutuksissa, kuten värjämisessä ja kankaan kuvioimisessa. Teoksessa keskitytään väriainelähteisiin, jotka kasvavat Suomen luonnossa tai soveltuvat viljeltäviksi ainakin maan eteläisissä osissa. Lukijalle esitellään eri lähteistä saatavat värisävyt sekä annetaan ohjeita värjäykseen ja kankaanpainantaan.

Kirjan kasvinäytteet ovat Helsingin kasvimuseon (H) kokoelmista ja ne on valokuvannut (emeritus)museomestari **Pertti Rantiala**.

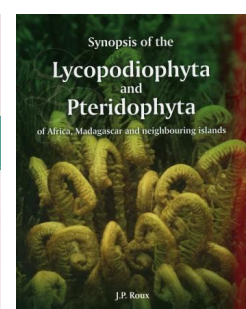
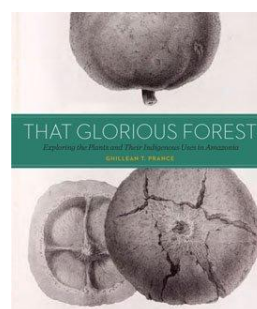
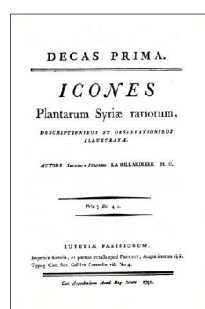
Kasvitieteen kirjaston uutuuksia

Labillardiere, J.-J.H. de 1968: *Icones plantarum Syriae rariorum*. — [133] p. (various pagings). (Reprint 1968, *Historiae naturalis classica*, 60). 50 plates. Cramer, Lehre, Stechert-Hafner, New York.

Prance, G.T. 2014: *That glorious forest*.

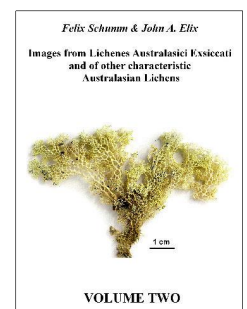
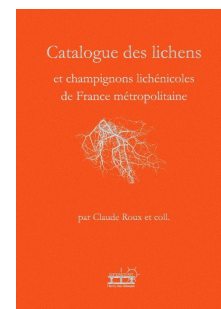
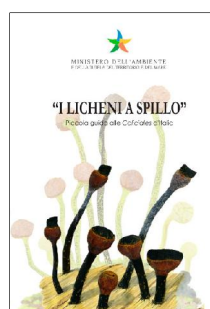
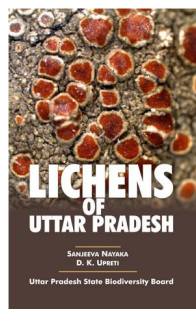
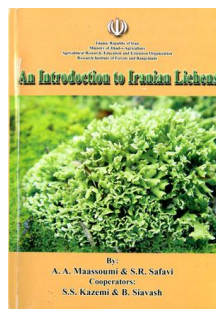
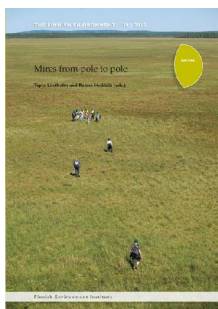
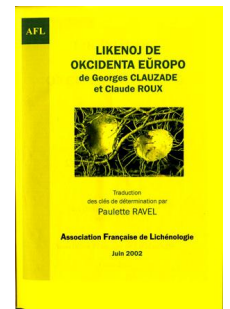
Exploring the plants and their indigenous uses in Amazonia. — *Memoirs of the New York Botanical Garden* 113: 1–214.

Roux, J.P. 2009: *Synopsis of the Lycopodiophyta and Pteridophyta of Africa, Madagascar and neighbouring islands*. — *Strelitzia* 23:1–296.

Lahjoituksia Teuvo Ahdilta

- Clauzade, G. & Roux, C. 2002: Likenoj de okcidenta Eŭropo. Traduction des clés de détermination par Paulette Ravel. — 1 nide (useita sivunumerointijaksoja). Association Française de Lichénologie.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.) 2009: Suomen uhanalaiset sammalet. — 347 s. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Lindholm, T. & Heikkilä, R. (eds.) 2012: Mires from pole to pole. — 420 s. Finnish Environment Institute, Helsinki.
- Maassoumi, A.A. & Safavi, S.R. 2009: An Introduction to Iranian lichens. — 273 s. Research Institute of Forests and Rangelands, [Teheran].
- Nayaka, S. & Upreti, D.K. 2013: Lichens of Uttar Pradesh. — 175 s. Uttar Pradesh State Biodiversity Board, Lucknow.
- Ravera, S. & Puntillo, D. 2014: I licheni a spillo. Piccola guida alle Caliciale d'Italia. — 157 s. Università degli Studi del Molise, [Campobasso].
- Roux, C. 2015: Catalogue des lichens et champignons lichénicoles de France métropolitaine. — 1525 s. Association française de lichénologie, Henry des Abbayes, Fougères.
- Schumm, F. & Elix, J.A. 2014: Images from Lichenes Australasici Exsiccati and of other characteristic Australasian Lichens. Volume 1, 2. — 1327 s. Books on Demand, Norderstedt.

Pentti Alangolta

- Andreev, K.A. 1981: Redkie derev'â Karelii. — 103 s. Kareliâ, Petrozavodsk. (Dendrologian Seuralle)
- Bengtsson, R. 1998: Stadsträd från A till Z. — Stad & land 154: 1–168. (Dendrologian Seuralle)

Alex Sennikovilta

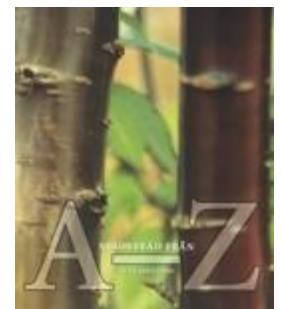
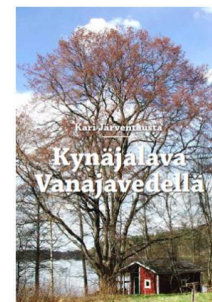
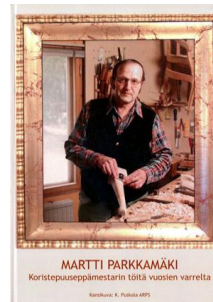
- Seregin, A.P. 2014: Flora Vladimirskej oblasti. Analiz dannyh setochnogo kartirovaniâ. (= Flora of Vladimir Oblast, Russia. Grid data analysis.) — 441 s. KMK, Moskva.

Suomen luonnonsuojeluliitolta

- Järventausta, K. 2014: Kynäjalava Vanajavedellä. — 39 s. Suomen luonnonsuojeluliitto, Pirkanmaan ja Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri ry:t, Tampere. (Dendrologian Seuralle) [Linkki verkkojulkaisuun.](#)

Henry Väreltä

- Rajala, L. & Rajala, J. 2015 (?): Martti Parkkimäki. Koristepuuseppämestarin töitä vuosien varrelta. — 36 s. Omakustanne (Ifloor-kuvakirja), Helsinki. (Dendrologian Seuralle)

Kokouksia / meetings

- 22.–24.4.2015 **The Second International Workshop on Ascomycete Systematics**, Amsterdam, Netherlands. Aim: To produce new Systema Ascomycetum, integrating sexually and asexually typified genera. Abstract deadline 21.3.2015. Registration fee EUR 350. See [website](#).

Societas pro Fauna et Flora Fennica

Kuukausikokous torstaina **5.3.** klo 18 Tieteiden talolla, Kirkkokatu 6, Helsinki. Tavanomaisia kokousasioita. Kaksi esitelmää:

- **Kristina Noreikiene** (University of Helsinki): *Telomere length and experience affect reproductive success and offspring quality in eiders.*
- **Maria Hällfors** (University of Helsinki): *Assessing climate change threat through distribution models and translocation trials – a case study of Primula nutans ssp. finmarchica.*

Suomen Sieniseura

Vuosikokous tiistaina **17.3.** klo 18 Tieteiden talolla, Kirkkokatu 6, Helsinki.

- **17.3.** Lasse Kosonen: ”Epon pyhätön” sieniiä.

Sienten mikroskopointityöpaja 7.–8.3. (lauantai ja sunnuntai) klo 10–18 Kaisaniemen kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Osallistujat tuovat oman mikroskoopin ja mikroskopointiin tarvitsemansa tarvikkeet. Itsenäistä työskentelyä, ryhmäsynergiaa ja mahdollisuus pyytää hankaliin määrityksiin huippuosajien mielipidettä. Työpajassa ohjaajana mm. Ilkka Kytövuori. Ennakoilmoittautuminen outi.laakso@helsinki.fi

Puutarhan ystävät

Kasvitieteellisen puutarhan ystäväyhdistyksen

kevätkokous torstaina 12.3. klo 17.30

Kaisaniemessä kasvimuseorakennuksen Nylander-salissa. Rakennuksen ovella on avauspäivystys ennen kokouksen alkua; soita tarvittaessa ovikelloa. Kahvia on tarjolla noin klo 17 alkaen. Varsinaisen kokouksen jälkeen yli-intendentti **Henry Väre** kertoo sanoin ja kuvin Venäjälle suuntautuneista vuosien 2013–14 kasvienkeruuretkistään: *Kasveja metsästämissä Venäjän aromoilla*. Retkillä kerättiin siemeniä kasvitieteellisen puutarhan kokoelmiin sekä näytteitä kasvimuseolle.

Kaistale alkuperäistä höyhenheinääroa Volgogradin alueella kesäkuussa 2013. Kuva H. Väre.

Suomen Orkieayhdistys

Lumikuningatarpäivät Talvipuutarhalla sunnuntaihin 1. maaliskuuta saakka.

Engelin kaivo entistä ehempi

Niin sanottu ”Engelin kaivo” Kaisaniemessä oli päässyt todella huonoon kuntoon. Niin sanottu sen vuoksi, että kaivon historia on hämärän peitossa. Ei tiedetä, mistä se on tullut ja kuka sen on suunnitellut. Perimätieto kertoo, että kaivorakennelma olisi siirretty nykyisen kolmen sepän patsaan aukiolta, ja että se olisi Engelin piirtämä, mutta tieto on vahvistamatonta. Virallinen kanta on, että kaivon on suunnitellut ”ehkä Engelin johtama intendentuurikonttori”. Nyt sisuksistaan laho kaivo on kunnostettu ja se on paljastunut peitteistään entistä ehompana.

Lumikuningatarpäivät

Tule katsomaan lumikuningattaria ja muita orkideoita. Suomen Orkieayhdistyksen jäsenet opastavat orkideoiden kasvatuksessa

Talvipuutarha
Hamarskjöldintie 1, Helsinki
26. helmikuuta — 1. maaliskuuta
To-Pe 12—15
La-Su 12—16 Vapaa pääsy

Kuvat P. Pehkonen 24.10.2014

Kuva L. Helynranta 20.2.2015